

AHMET ADNAN SAYGUN VE YUNUS EMRE ORATORYOSU

Yrd. Doç. Dr. Ali CEMALCILAR

«Bir ömür boyu Yunus'u düşündüm» diyen Ahmet Adnan Saygun, 4,5 ayda bestelediği oratoryo'yu en büyük sanat tecrübesi olarak nitelendirmiştir. Yunus Emre oratoryosuyla ilgili bir anısını şöyle dile getirmiştir; «Konserlerden beş, on gün sonra bir gün evimin kapısı çalındı. Baktım, bir kaç köylü. İçeri aldım. Büyük bir saygıyla bana bakıyorlardı. «Hoş geldiniz» dedim. İçlerinden yaşlıca olanı söze başladı; «Yunus Emre'yi siz radyoya iki defa verdiniz. Köyde, halk odasında bizim bir radyomuz var. Orada köy halkı, kadın erkek hepimiz dinledik. Ciğerimize işledi. Allah senden razı olsun deyip elini öpmek için buraya geldik» diyerek elinde gazete kağıdına sarılı paketi bana uzattı. «Bunu da bacın sana armağan gönderdi» dedi. Paketten bacımın benim için ördüğü bir çift yün çorap çıktı. Bugüne kadar aldığım hediyelerin en değerlisidir. Hâlâ saklıyorum.

Ahmet Adnan Saygun'la yapılan son söyleşi 10 Ekim 1990 günü Cumhuriyet gazetesinde yayımlanmıştır. Saygun, Yunus Emre'yle ilgili şu görüşlere yer verdiğini söylemiştir. «Benim bütün yazılarımda en genç zamanımdan bugüne kadar sevgi hakim olmuştur. Bu sevgi, belki bir ütopya, ama huzuru ancak sevgi verir, getirir. Beethoven'in 9. Senfonisi de sevgiyle yapılmıştır. Benim işimin düsturu, yolu sevgidir. Ben kendimi gerçek sevgiye adadım. Yunus Emre de bunu söyleyen bir insan olduğu için ona bağlandım. Söylediğim her

sözde aşk vardır. Tanrı aşkı mı, yoksa başka aşk mı, insan aşkıyla Tanrı aşkı bir mi?

A. Adnan Saygun'un bestelediği, ünlü Türk Ozanı ve düşünürü Yunus Emre'nin yazmış olduğu şiirlerinin yer aldığı oratoryo'nun ilk yorumu Mayıs 1946'da Ankara'da yapılmıştır. Yurt dışında ise ilk kez 1.4.1947'de Paris'in Pleyel Salonunda Saygun'nun kendi yönetiminde Lomoureux Orkestrası ve st. Eustache korusu eşliğinde seslendirilmiştir.

Oratorya İngilizce olarak ilk kez zamanın ünlü orkestra şeflerinden Leopold Stokowsky yönetiminde üniversite korusu ve senfoni orkestrasıyla 14.11.1958'de New York'taki Birleşmiş Milletler salonunda seslendirilmiştir. Bir ay sonra bestecisi yönetiminde 14.12. 1958'de Potsdam'da tekrar seslendirilmiştir.

Daha sonraları yurt içinde ve yurt dışında Bremen, Viyana, Berlin ve son olarak ta Macarista'da seslendirilmiştir. Geçtiğimiz yılda Almanca plak ve disk olarak kaydedilmiştir. Bu kaydın Türkçe seslendirilmesi de yapılmıştır. Ülkemizde en son seslendirilişi ise Prof. Hikmet Şimşek yönetiminde 15 Ocak 1991'de İstanbul'da Ayasofya'da gerçekleştirilmiştir.

Ahmet Adnan Saygun (1907 - 1991)

7 Eylül 1907'de İzmir'de dünyaya gelen Saygun, ilk müzik sevgisini zamanın ünlü müzik öğretmeni İsmail Zühtü Kuşçuoğlu'ndan almıştır. Daha sonraları müzikteki üstün yeteneğini geliştiren Saygun, zamanın ünlü müzikçilerinden piyano ve armoni dersleri alarak 1925 yılında İzmir ilkokulunda müzik öğretmeni olarak çalışmaya başladı. Saygun 1928 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nın açtığı seçme sınavını kazanarak, aynı yıl müzik öğrenimi görmek üzere, giderleri Devlet tarafından ödenerek ünlü müzik kenti Paris'e gönderildi.

Saygun ilk olarak «Divertissement» adlı eserini 1930 yılında Paris'te besteledi. 1931'de diplomasını alarak Türkiye'ye dönen bestecimiz, Ankara müzik öğretmen okulunda kontrpuan ve teori öğretmeni olarak atandı.

Saygun bundan sonra sırasıyla Ankara Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası şefliğini, 1936'da İstanbul Konservatuarı teori öğretmenliği görevlerini sürdürmüştür. Bu dönemde dünyaca ünlü Macar Bestecisi ve folklorcusu Bela Bartok ile Ankara ve diğer Ana-

dolu köylerinde, folklor araştırmalarında bulunmuş ve bu alanda, önemli yazılar, kitaplar ve raporlar hazırlamıştır.

Saygun, 13. yüzyılda yaşayan ünlü Türk halk ozanı ve düşünürü Yunus Emre'nin yazdığı şiirlerinden kimilerini alarak solo, koro ve orkestra için «Yunus Emre Oratoryosu» adlı şiir ve müzikle oluşan görkemli bir eser meydana getirmiştir.

Cemal Reşit Rey, Hasan Ferit Alnar, Ulvi Cemal Erkin ve Necil Kazım Akses ile birlikte «Türk Besteleri» içerisinde yer almıştır. Dünya çapında üne ulaşan bu besteciler, beklenen «Ulusal ve Çağdaş Türk Müziği» ni ilk yaratmada öncülük etmiş ve Türkiye'yi dünya müzik kamuoyunda tanıtmayı başarmışlardır.

1971'de Devlet Sanatçısı, 1984'te Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Dekanlığına fahri müzik doktoru ve daha sonra 1985'de profesör ünvanı verilmiştir. 6 Ocak 1991 günü yitirdiğimiz Ahmet Adnan Saygun, son olarak Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuarı'nda kompozisyon ve etnomüzikoloji öğretimliğini sürdürmekteydi.

Eserlerinden kimileri şunlardır; Özsoy, Taşbebek, Kerem, Köröğlü, Gılgamış operaları, 4 senfoni, 2 madet, 1 kantat, 1 oratoryo, 1 piyano, 1 keman konçertosu, 2 keman-piyano sonatı, ses ve çalgılar için «ölünün kitabı», 3 ballad, ses ve orkestra için «masal», orkestra için «halay», piyano için «incinin kitabı», kadınlar korosu için «duyuşlar», zeybek havalarından «orkestra süiti», bale müziği, sayıları 100'ü aşan armonilemiş Türk Halk şarkıları, okul müzik kitapları, müzik teorisi kitapları.

Yunus Emre Oratoryosu

Yunus Emre Oratoryosu üç temel bölüm ile ikinci ve üçüncü bölümler arasındaki bir ara bölümden oluşmuştur. Konusu Yunus Emre'nin yaşam, ölüm, Tanrı, alın yazısı ve sorunları karşısında çeşitli bocalama ve çabalarını ve sonuçta «dost'a» ulaşmasını içermektedir. Eserdeki şiirlerin tümü Yunus Emre'ye ait olup, konuyu canlandırabilmek için bestecisi tarafından seçilmiş ve sıraya konulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

Beş parçadan oluşan birinci bölümde hayatı seven, ölümü düşünen ve hayatın ötesi konusunda hiç bir şey bilmediği için ağlayan

Yunus Emre'yi görüyoruz (No: 1, 2, 3). Niçin ağlıyor? (No: 4). Çünkü alın yazısını değiştirmek mümkün değildir ve ona boyun eğmekten başka yapacak birşey yoktur (No: 5).

No. 1 Grave (Koro ve Orkestra)

Teferrüç eyleyü vardım sabahın sinleri gördüm
Karişmiş kara toprağa şu nazik tenleri gördüm
Yaylalar yaylamaz olmuş kışlalar kışlamaz olmuş
Bar tutmuş söylemez olmuş ağızda dilleri gördüm
Soğulmuş şol elâ gözler belürsüz olmuş ay yüzler
Kara toprağın altında gül deren elleri gördüm.

No. 2 Recitativo (Tenor, solo, tembal ve yaylı sazlar için)

Yalancı dünyaya konup göçenler
Ne söylerler ne bir haber verirler
Üzerinde türlü otlar bitenler
Ne söylerler ne bir haber verirler.
Kimisinin üstünde biter otlar
Kiminin başında sıra serviler
Kimi masum kimi güzel yiğitler
Ne söylerler ne bir haber verirler.

No. 3 Aria (Alto, iki obua ve org için)

Ağlamaktır. benüm işüm
Ağla gözüm şimden gerü
Irmağ olan kanlu yaşum
Çağla gözüm şimdiden gerü
Bilme yârin neydüğünü
Ömür gülü solduğunu
Gece gündüz olduğunu
Bilme gözüm şimden gerü.
Aldanma dünya alına
Ağudur sunma balına
Düşüp Dünya hayalına
Dalma gözüm zimden gerü.

No. 4 Aria (Bas solo, koro ve orkestra için)

Sen bunda garip mi geldin
Niçin ağlarsın Bülbül hey
Yorulup iz mi yanıldın
Niçin ağlarsın Bülbül hey.
Hey ne yavuz inilersin
Banim derdim yenilersin
Dostu görmek mi dilersin
Niçin ağlarsın Bülbül hey.

No. 5 Koral (Koro ve orkestra için)

Benim adım dertli dolap
Suyum akar yalap yalap
Böyle emreylemiş Çalap
Anın için ben ağlarım
Derdim vardır inilerim.
Beni bir dağda buldular
Kolum kanadım kırdılar
Dolaba lâyık gördüler
Anın için ben ağlarım
Derdim vardır inilerim.
Suyum alçaktan çekerim.
Dönüp yükseğe dökerim
Ben Mevlâ'yı zikir ederim
Anın için ben ağlarım
Derdim vardır inilerim.

İKİNCİ BÖLÜM

Beş parçadan oluşan ikinci bölümde, insanın, evrenin ve onların alın yazılarının yaratıcısı olan Tanrı'ya Yunus Emre'nin isyanını görüyoruz. Fakat hayata bağlı olan gönlünü Yunus Emre'nin asıl benliği sarsıyor; «N'oldun hey gönül, n'oldun? Senin için yanmaktır. Ne yapıyorsun?» Ve bilinmeyen ellerden gelen bir ses gibi Yunus Emre'yi dost ülkesine davet ediyor; «Gel gönül seninle dost'a gidelim».. fakat yol nerede? Tanrı'ya sığınmaktan başka yol yoktur.

No. 6 Arla (Bas solo ve orkestra için)

Yâ ilâhi ger suâl itsen bana
Eydürem işbu cevabı ben sana
Gelmedin dedüm hakuma kem deyû
Doğmadın dedün Asâ âdem deyû
Nefs-ü hevâ dop dolu şeytân içi
Haps içinde ölmüyeyin deyû aç
Mısmıl-u murdâr yedüm bir iki kaç
Nesne eksilttüm mü mülkünden senin
Rızkın alup seni muhtaç mı kodum
Yâ öğünün yiyüben aç mı kodum.

Ben bana zûlm eyledüm ettüm günah
Neyledüm, nettüm sana ey Pâdişah.

Geçmedi mi intikamım, öldürüp
Çürüdüp, gözüme toprak doldurup

Bir avuç toprağa bunca kil-ü kâl.

No. 7 Agitato (Soli, koro ve orkestra için)

Yaktın beni, yandırdın.. Noldun hey gönül noldun
Âlemden usandırdın, noldun hey gönül noldun
Uçtun hey gönül uçtun, yedi deryâyı geçtin
Ol dost eline güçtü, noldun hey gönül noldun
Yaktın beni yandırdın.. Noldun hey gönül noldun
Âlemden usandırdın, noldun hey gönül noldun.

No. 8 Arioso (Soprano solo, koro ve orkestra için)

Gel gönül seninle Dost'a gidelim Dost
Yâd olma bilişelim Dost'a gidelim Dost
O eller, güzel eller anda olan bülbüller
Anlardan gelen yeller Dost'a gidelim Dost.
Bir garâip hal oldu elif kaddim dâl oldu
Hakka doğru yol oldu Dost'a gidelim Dost

No. 9 Racitativo (Tenor solo ve orkestra için)

Bâd'ı sabâya sorsunlar Sânân elleri kandedür
Bilenler haber versünler Cânân elleri kandedür.
Haylı zamandır sorarım bir dertli âşık ararım
Kalmadı sabr-u kararım Cânân elleri kandedür.
Fikr ederdüm aklım ermez yürek yanar taşar durmaz
Naçâr oldum gücüm yetmez Cânân elleri kandedür.

No. 10 Koral (Koro ve orkestra için)

Yâ Rabbî dilerim aşkın ver şevkin ver
Fazlından umarım aşkın ver şevkin ver.
Mest eyle Sen beni bilmiyem ben beni
Tâ bula cân Seni aşkın ver şevkin ver.
Yolunda âşıklar derdinle yanıklar
Cânlardan geçtiler aşkın ver, şevkin ver.
Kalbimi pâk eyle masivâ hubbünü sil
Hubbünü atâ kıl aşkın ver şevkin ver.

ARA BÖLÜM

Bir recitativo'dan oluşan bu ara bölüm, Tanrının aşkına ermiş, ancak «şevk» 'ten uzak bulunan Yunus Emre'yi gösteriyor. Yunus Emre aşkı bulmuş ancak henüz huzura kavuşamamıştır.

No. 11 Recitativo (Bas solo ve orkestra için)

Gönlüm düştü bu sevdâya
Gel gör beni aşk neyledi
Başımı verdüm gavgâya
Gel gör beni aşk neyledi.

Kâh eserim yeller gibi
Kâh tozarım yollar gibi
Kâh akarım seller gibi
Gel gör beni aşk neyledi.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İki parçadan oluşan üçüncü bölümde aşk içinde huzura kavuşmuş, Dost'a ulaşmış ve son nefesini vermeye hazırlanmış Yunus Emre'nin şiirlerinden dizeler ve kıtalar alınarak oluşturulmuştur.

No. 12 Vivo (Soli, koro ve orkestra için)

Aşk gelicek cümle eksiklikler biter.

Aşkın şarabın içeli kandalığım bilimezem.
Şöyle yavu kıldım beni isteyuben bulamazam.
Derya-yı Ummân olmuşam gevherlere kân olmuşam.
Hüsünde hayrân olmuşam kendüzüme gelimezem.

Aşkın aldı benden beni bana sana Seni gerek seni
Ben yanarım dünü günü bana Seni gerek Seni
Aşkın şarâbından içem Mecnûn olup dağa düşem
Sensin dünü gün endişem bana Seni gerek seni.

Ben benliğimden geçtim gözüm hicâbın açtım
Dost vaslına eriştim gümanım yağma olsun
Varlık cün sefer kıldı Dost andan bize geldi
Viran gönlüm nür oldu cihanım yağma olsun.

Aşkın aldı benden beni bana sana Seni gerek seni
Ben yanarım dünü günü bana Seni gerek Seni
Aşkın şarâbından içem Mecnûn olup dağa düşem
Sensin dünü gün endişem bana Seni gerek seni.

No. 13 Koral (Koro ve orkestra için)

Sensin kerim, Sensin rahim, Allâh sana sundum elim
Senden artuk yoktur emim, Allâh sana sundum elim.
Ecel geldi vade erdi bu ömrüm kadehi doldu
Kimdir ki içmedin kaldı Allâh sana sundum elim.

ORATORYO'DA ADI GEÇEN TERİMLERİN ANLAMLARI

Agitato (İtal) Atılgan, tezcanlı, heyecanlı ve coşkulu bir anlatımla sunuş.

Alto (İtal) En kalın kadın ve çocuk sesi. Terim aynı alandaki erkek sesleri için de kullanılır. Yanısıra yaylı çalgılardan olan viyola kar-

şılığında da kullanılır. Bir başka anlamı da Alto anahtarıdır. Bu ise portenin üçüncü çizgisine konulan «do» anahtarıdır.

Aria (İtal) Şarkı anlamındadır. Genellikle opera ve oratoryolarda insan sesi için yazılan beste. Aria Buffa; güldürü aryası, Aria Concertante; dinleti aryası, Aria d'abilita; söyleyenin yöntem ve yeteneğini göstererek nitelikteki arya. Arietta; küçük arya.

Arioso (İtal) Hızı belirlenmiş, uzunca süreli opera parçası.

Bas (İtal) En kalın erkek ya da çalgı sesi.

Grave (İtal) Metronom sayısı 40-42 zamanlı olan çok yavaş ve ağır bir tempoda söyleyiş.

Koro (İtal) Çok sesli ya da tek sesli bir müzik eserini söyleyen sesler topluluğudur. Bu sesler ses rengine göre, kadın seslerinde soprano (ince) mezzo soprano (orta), alto (kalın). Erkek seslerinde ise; tenor (ince), bariton (orta), bas (kalın) adlar alır. Korolar, erkek koroları, kadın koroları ve karma korolar olmak üzere çeşitlere ayrılır. Yanısıra çocuk koroları da vardır.

Obua Ağaç üflemleri çalgılardandır. Klarinete benzer. Çalgının ucuna takılan çift kamışla üflenerek çalınır. Ses dizisindeki sesler, kalın bölümde acıklı ve boğuk, orta bölümde dokunaklı ve parlak, ince bölümde ise yeğın ve keskindir. Pastoral anlatımıyla, doğa tanımlamalarında kullanılır.

Oratoryo (İtal-Fr) Genellikle kutsal konulu bir oyun metni üstüne ya da ünlü kişiler için çalgı müziği ve koro eşliğinde söylenmek için bestelenmiş ses müziğidir. Oratoryonun opera gibi sahneye konulması gerekmez.

Org Klavyeli (tuşlu) bir çalgıdır. Sesi hava ile ileten borulardan oluşmuş bir çalgı olup uzun bir geçmişi vardır. İlk yapımı çok eski yüzyıllara dayanır. Sonraki yüzyıllar içinde Avrupalı yapımcıların elinde gelişerek bugünkü biçimine ulaşmıştır. Önceleri kilise müziğinde kullanılan bu çalgı, sonraları dindışı müzikte en yetkin çalgılar içinde yer almıştır. Lavrens Hammond'un elektrikli orgu yapmasıyla, en kullanışlı biçimine ulaşmıştır.

Orkestra Çalgılar topluluğudur. Yunanca kaynaklı bir terimdir. Eski yunan tiyatrosunda, sahne (skene) ile seyircilerin oturduğu bölüm (kollon) arasında «orkesis» denilen bir yer bulunurdu ve buraya oynayan eşlik eden müzıkçiler yerleştirilirdi. Orkestra terimi «orkesis»ten

gelmektedir. Orkestra genel anlamda enstrümental (çalğı) olarak çok sesli müzik yapan müzisyenlerin oluşturduğu çalgılar topluluğudur. Bir şef tarafından yönetilen orkestra çeşitleri şunlardır: Fanfar; vurmali çalgıların bir kısmı ile madeni üflemlili çalgılardan kurulmuş bir çalgı topluluğudur. Armoni orkestrası (bando) fanfara ağaç nefesli çalgıların katılmasıyla oluşur. Yaylı çalgılar orkestrası; yalnız yaylı çalgılar ailesinden oluşmuştur. Senfoni orkestrası; vurmali, yaylı ve nefesli çalgıların çeşitleri ile oluşmuştur. Senfoni orkestralarından daha küçük kadrolu oda ve salon orkestraları da vardır.

Recitativo (İtal) Müziğin (şarkının) konuşma şeklidir. Başka bir deyişle konuşur gibi şarkı söyleme olup genellikle opera ve oratoryolarda orkestra eşliğinde kullanılır.

Solo (İtal) «tek, yalnız» anlamına gelir. Tek bir çalgı ya da tek bir ses için yazılmış bestedir.

Tembal (Fr) Üzerine geçirilmiş deriye iki keçe tokmakla vurularak çalınan yarım küre biçiminde vurmali bir çalgıdır. Anahtar ve pedallar aracılığıyla deri gevşetilerek ve gerilerek akort edilir.

Vivo (İtal) Çabuk, canlı ve parlak bir biçimde sunuş.

Yaylı Çalgılar Orkestra'dan kullanılan yaylı çalgılar keman, viola (alto), viyolonsel (çello) ve kontrbas'tır. Keman; yaylı çalgılar ailesinin en ince sesli çalgısıdır. Dört tellidir. Orkestrada grup halinde bulunur ve birinci, ikinci kemanlar ayrı partiyonları çalarlar. Lirik anlatımlı bir çalgıdır. Dinleyiciye özel etki ve mesajlar vermek için çeşitli kullanımları vardır. Örneğin; telleri yay yerine parmakla çekilerek çalma, teller üzerine hafifçe dokunma vb. Bu çalgıda çalgıyı çalan tarafından çeşitli teknik uygulamalar ile çeşitli ses renkleri elde edilebilir. Örneğin; özel olarak yapılmış sürdin ile titreşimler kısılarak, kısık ve boğuk sesler elde edilebilir Viola (alto); kemandan biraz daha büyük ve sesi kemandan biraz daha pes (kalın) dir. Esere ağır bir anlatım katmaktadır. İçli bir ses rengi vardır. Viyolonsel (Çello); yere dayatılarak ve oturularak çalınır. Sesi viyola'dan daha pes'tir. Ses rengi yumuşak, düz ve insan sesini anımsatan bir görünümde dir. Aşk, sevgi ve hüzün duyguları verir. Kontrbas; yaylı çalgıların en büyüğü ve en pes seslisidir. Ayakta, yere dayatılarak çalınır. Yayla çalınabildiği gibi viyolonsel gibi telleri parmakla çekilerek de çalınabilir. Kimi betimlemelerde, değişik duygu dilimleri yaratmada ve efektler elde etmede kullanılır.

SONUÇ

Saygun, Çağdaş Türk Müziğimize gerek ürettiği besteleri gerek yayınları ve konferanslarıyla büyük katkılar getirmiş, yeni ufuklar açmış bir sanatçıdır. Çağdaş Türk Müziğimiz folklorik kaynakların araştırılarak ve onlardan esinlenerek üretildiği gibi yeni özgün eserler bestelenerek geliştirilmiştir. Saygun'un araştırmacı kişiliğiyle müziğimize Anadolu kültürünü ve folklorik zenginliklerini taşımış, onları en güzel biçimiyle eserlerinde göstermiştir. Anadolu kültürünü ve folklorik zenginliklerini ünlü Macar müzikolog Bela BARTOK'la birlikte araştırmıştır. Anadolu'nun bir çok yöresinde halk türkülerini derleyen Saygun böylece çok sesliliği halk müziğinde denemiş buna ilişkin bir çok eser üretmiştir. O çok seslilik konusunda şunları söylüyor; «Bizim Batı dediğimiz dünyanın musiki konusundaki her türlü bilgisinden yararlanmamış, aynı zamanda Osmanlı Devrinin musikisini bilmemiz ve özellikle Anadolu'nun musikisini incelememiz ve yeni kazandıklarımızı o engin milli kültür hazinesinin birikimi ile kaynaştırıp yepyeni bir senteze varmamız, kendimize özgü bir çok seslilik yaratmamız, gücünü yine bu topraklardan alan yeni, geniş ölçüler içinde gelişmiş, çağdaş bir düzeye ulaşmamız gerekir».

O çalışmalarını «Türk Beşleri» olarak adlandırılan müzikçileri-mizle birlikte müziğimizde köklü gelişmelerde bulunarak sürdürmüştür.

Saygun, Yunus Emre Oratoryosunu bestelerken düşüncesi, yüzyıllar içinde sonsuzluğa, ölümsüzlüğe ulaşmış kişileri müzik gibi bir sanat dalıyla söz-ses olarak bir kez daha sonsuzluğa ulaştırmıştır.

Saygun, Yunus Emre gibi ozanımızın dizelerini bestelerken halk ezgilerini, halk şiirleriyle birleştirerek, daha geniş kitlelere ulaştırılmayı amaçlamıştır. Oratoryo'yu dinlediğimizde halk ezgilerimizin renklerini görmemiz mümkün olmaktadır. Saygun bu oratoryosuyla böylesine çalışmalarda bulunacak genç kompozitörlerimize örnek olmuştur.

Bestelerinde çalgıların orkestradaki ses renklerini, insan sesini ise korolarda en yetkin biçimde kullanmasını bilen bir kompozitördür. Bunun en yetkin örneğini Yunus Emre Oratoryosu'nda görmemiz mümkündür. Oratoryo'da koro-ses müziği bölümleri ile çalgı müziği bölümlerindeki birliktelik ve uyumluluk, bizlerin esere ses-söz

bağlamında katılmamızı kolaylaştırmaktadır. Yunus'un şirlerinde «dost» vasfına ulaşmada çabalarını yansıtan dizelerini müzikle birleştirmeyi en güzel ve yetkin biçimde başarmıştır.

O'nu Çağdaş Türk Müziğine kazandırdığı sayısız besteleriyle, diğer eserleriyle engin ve örnek kişiliğiyle birlikte saygı ve şükranla anıyoruz.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- ÇALIŞIR, Feridun. **Müzik Dili Sözlüğü**, Yeni Dağarcık Yayınları, Ankara.
- ÇALIŞIR, Feridun. **Çalgı Bilgisi**, Yeni Dağarcık Yayınları II b, Ankara.
- FİLOĞLU, Lale. «Ahmet Adnan Saygun'la Son Söyleşi», **Cumhuriyet Gazetesi**, 8 Ocak 1991.
- JACOBS, Arthur. **The New Penquin Dictionary of Music**, Penquin Books, London; 1977.
- SAYDAM, Akif. **Dünyaca Ünlü Müzisyenler de Çocuktuk**, Müzik Eğitimi II. baskı, Doğu Matbaacılık ve Tic. Lt. Şti. Matbaası, Ankara: 1985.
- SAYGUN, Ahmet Adnan. **Yunus Emre Oratoryosu**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul: 1953.
- SAYGUN, Ahmet Adnan. «Atatürk'ün Sanat ve Müzik Anlayışı», Ankara Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'nda verdiği Konferans, 25 Nisan 1985.
- TANJU, Sadun. «Müziğin Babası Artık Yok» **Hürriyet Gazetesi**, 9 Ocak 1991:
- YENER, Faruk. **Müzikte Kim Kimdir Ne Nedir**, Ak Yayınları, Kültür Kitapları Serisi: 13-7, İstanbul: 1988.